

cum lacrymis conflentur, et sancti Aldhelmi suffragium inclamant. At ille scapham ad inferendum auxilium conscendit, et mox ut sanctus lembum corpore suo pressit, ad omnem tranquillitatem se paratum mare præbuit, et nautas cum nave terræ appulit. Illic autem vir sanctus multos conscripsit libros, utpote undecunque doctissimus, inter quos librum de Virginum laude et de Pugna septem principalium virtutum, de Disciplinis philosophorum, de Admonitione fraternæ charitatis, multosque alios composuit libros. Fecit quoque cœnobium juxta fluvium qui vocatur Frome, ubi adhuc stat ecclesia in honore sancti Joannis Baptistæ constructa, et apud Bradeford tertium construxit monasterium. Sed illa monasteria a Danis postea fuerunt deleta et destructa. Nusquam enim a monasterio, nisi necessitate magna coactus, progrediens, pecuniarum minime avidus exstitit, sed omnia sibi erogata in usus utiles et pauperum expendebat; ut autem carnem suam fragilem domare posset, fonti qui proximus est monasterio, qui fons sancti Aldhelmi vocatur, se humero tenus immergebat. Ibi, nec glaciale rigorem curans, noctibus durabat psalterium totum decantans. Feminarum consortia non fugiebat; imo vel assidens vel cubitans aliquam detinebat, quousque, carnis tepescente lubrico, quieto et immoto discederet animo. Derideri se videbat diabolus, cernens adhærentem feminam, virumque, alias advocato animo, insistentem cantando psalterium; et valefaciebat sanctus mulieri, salvo pudore, illæsa castitate. Sanctus enim Aldhelmus vice quadam detulit secum de Roma altare ex marmore candido, habens in grossitudine sex pedes, in longitudine quatuor, in latitudine tres palmas. Hunc lapidem usque ad Alpes secum detulit camelus, et ibi propter prærupta viæ concidit et ruina jumentum contrivit, et marmor in duas partes fregit. Quo viso, Aldhelmus, fusa ad Deum prece et data benedictione, salutis vigorem animalis reddidit, et fractura lapidis, quæ non recta linea, sed quodam anfractu dissiliens creperat, statim se in solidum compegit: in miraculi tamen memoria adhuc cicatrix scissuræ ostenditur, sanata quidem miraculo, sed curioso tamen perspicua oculo. Lapis ille modo dicitur esse in quodam canonicorum prioratu nomine Britonum in Somersetana provincia. Processu tandem temporis West-Saxonica plaga in duos episcopatus divisa exstitit, et Daniel Wintoniæ præficitur, et Schireburniæ Aldhel-

mus subrogatur, post Heddam episcopum, qui utriusque provinciæ præsidebat. Aldhelmus vero in senectute bona, plenus virtutibus et sanctitate, migravit ad Dominum octavo Kalendas Junii, et in monasterio suo Meldunensi, id est Malmesbury cum magno honore sepelitur. Cujus obitum sanctus Egwinus divinitus prænoscebat, in quodam suo scripto sic ait: « Post duos annos Aldhelmus, religiosus episcopus, migravit ad Dominum; quod ego per revelationem agnoscens, convocatis fratribus, excessum venerandi patris eis aperui; concitoque gradu ad locum ubi sacrum corpus jacebat quinquaginta fere millibus ultra Meldunense monasterium positum deveni, et ad sepulturam adduxi, et honorifice sepelivi, mandans ut in quocunque loco sacrum corpus in a-
 B portatione pausaverat, sacræ crucis signacula erigerentur. Manent adhuc omnes cruces, nec ulla eorum vetustatis sensit injurias, quarum una in claustro monachorum videri usque hodie potest. Cum enim in quadam valle, dum viveret, ad prædicandum pergeret, et sermonem ad plebem faceret, forte baculum fraxineum quo utebatur terræ fixit, et interim per Dei virtutem miram in magnitudinem excrevisse succo animatus, cortice indutus, foliorum et frondium decorem emisisse dicitur. Obiit autem anno Domini septingentesimo nono, ab anno quo factus est abbas tricesimo quarto, et episcopatus sui anno quinto. Post ducentos quadraginta annos post obitum ejus, scilicet anno Domini nongentesimo quadragesimo nono, elevatum fuit corpus ejus sacrum de terra et in scrinio cum
 C magno honore collocatum. Narrat enim Bedæ, libro quinto, capitulo octavo decimo, quod Aldhelmus, in ecclesiasticis rebus et scientia Scripturarum nobiliter instructus, scripsit, jubente synodo suæ gentis, librum egregium adversus errorem Britonum, quo vel Pascha non suo tempore celebrabant, vel alia perplura ecclesiasticæ castitati et paci contraria gerebant, multosque eorum ad catholicam dominicæ Paschæ celebrationem hujus libri lectionem perduxit. Scripsit et de Virginitate librum eximium, quem, in exemplum Sedulii, geminato opere et versibus hexametris et prosa composuit. Scripsit et alia nonnulla, utpote vir undecunque doctissimus, nam et sermone nitidus, et Scripturarum, ut dixi, tam liberalium quam ecclesiasticarum erat eruditione mirandus. Hæc Bedæ.

EXCERPTA DE S. ALDHELMO.

Ex Bedæ Hist. Eccles. v, 18.

Anno dominicæ incarnationis septingentesimo quinto, Alfridus, rex Northanubrorum, defunctus est, anno regni sui vicesimo necdum impleto; cui succedens in imperium filius suus Osredus, puer octo circiter annorum, regnavit annis undecim. Hujus regni principio antistes Orientalium Saxonum Hedda cœlestem migravit ad vitam; bonus quippe erat ac ju-

et episcopalem vitam sive doctrinam magis insito sibi virtutum amore quam lectionibus institutus exercebat. Denique reverendissimus antistes Pechtelmus, de quo in sequentibus suo loco dicendum est, qui cum successore suo Aldhelmo multo tempore adhuc diaconus sive monachus fuit, referre est solitus, quod in loco quo defunctus est, ob meritum sanctitatis ejus, multa sanitarum sint patrata miracula, hominesque

provinciæ illius solitos ablatam inde pulverem propter languentes in aquam mittere atque hujus gustum sive aspersionem multis sanitatem ægrotis et hominibus et pecoribus conferre; propter quod frequenti ablatione pulveris sacri fossa sit ibidem facta non minima.

Quo defuncto, episcopatus provinciæ illius in duas parochias divisus est: una data Danieli, quam usque hodie regit; altera Aldhelmo, cui annis quatuor strenuissime præfuit: ambo et in rebus ecclesiasticis et in scientia Scripturarum sufficienter instructi. Denique, Aldhelmus, cum adhuc esset presbyter et abbas monasterii quod Maildufi urbem nominant, scripsit, jubente synodo suæ gentis, librum egregium adversus errorem Britonum, quo vel Pascha non suo tempore celebrant, vel alia perplura ecclesiasticæ castitati et paci contraria gerunt, multosque eorum qui Occidentalibus Saxonibus subditi erant Britones ad catholi-

A cam dominici Paschæ celebrationem hujus lectione perduxit. Scripsit et de Virginitate librum eximium quem in exemplum Sedulii, geminato opere, et versibus hexametris et prosa, composuit. Scripsit et alia nonnulla, utpote vir undecunque doctissimus: nam et sermone nitidus et scripturarum, ut dixi, tam liberalium quam ecclesiasticarum erat eruditione mirandus. Quo defuncto, pontificatum pro eo suscepit Forthere, qui usque hodie superest; vir et ipse in Scripturis sanctis multum eruditus.

Ex Will. Malms. De Regg.

Fecit duo monasteria: unum sibi, alterum sorori. Sororis cœnobium appellatur Berekingum in latere Londoniæ ad octo milliaria situm. Ibi illa Ethelberga vocata habuit coherentes sibi sanctitatis et pietatis socias Hildelidam proximo loco successorem, ad quam exstat emissus beatissimi Aldhelmi de virginum laude Codex.

SANCTI ALDHELMI

SCHIREBURNENSIS EPISCOPI

EPISTOLÆ,

SIVE

EJUS OPERUM PRIMA PARS.

EPISTOLA I.

ALDHELMI AD GERUNTIIUM.

[Hæc epistola inter Bonifacii Mart. Epist. reperitur: inde huc translata. GILES.]

Domino gloriosissimo, occidentalis regni sceptrâ gubernanti, quem ego, ut mihi scrutator cordis et rerum testis est, fraterna charitate amplector, Geruntio regi, simulque cunctis Dei sacerdotibus per Domnonia conversantibus, Aldhelmus, sine meritorum prærogativa abbatis officio functus, optabilem in Domino salutem.

Nuper cum essem in concilio episcoporum, ex tota pene Britannia innumerabilis Dei sacerdotum cæcerva confluit, ad hoc præsertim congregata, ut pro Ecclesiarum sollicitudine et animarum salute ab omnibus decreta canonum et Patrum statuta tractarentur, et in commune, Christo patrocinium præstante, conservarentur. His igitur rite precatis, omne sacerdotale concilium, meam parvitatem pari præcepto et simili sententia compulerunt, ut ad vestræ pietatis præsentiam epistolares litterarum apices dirigerem, et eorum paternam petitionem, salubremque suggestionem, per scriptæ stylum intimarem, hoc est, de Ecclesiæ catholicæ unitate et Christianæ religionis concordia, sine quibus otiosa torpescit, et merces futura fatiscit. Quid enim prosunt bonorum operum emolumenta, si extra catholicam gerantur Ecclesiam, etiam si aliquis actualem rigidæ conversationis regu-

C lam sub disciplina cœnobii solerter exerceat, aut certe, cunctorum mortalium contubernia declinans, in squalida solitudine remotus contemplativam anachoræos peragat vitam? Igitur ut certius vestra sagacitas animadvertere queat pro quibus causis mea mediocritas scripta direxerit, compendiose et breviter enucleabo. Auditum namque et diversis rumorum relativis compertum nobis est quod sacerdotes vestri in catholicæ fidei regula, secundum Scripturæ præceptum, minime concordent, et per eorum simultates et pugnas verborum, in Ecclesiæ Christi grave schisma et crudele scandalum nascatur, quod Psalmographi sententia testatur dicens: *Pax multa diligentibus nomen tuum, et non est in illis scandalum.* Pacem quippe religionis pia concordia copulat, sicut charitatem dira contentio contaminat. Nam ad unitatem fraternitatis rectæ fidei sectatores Psalmista hrtatur, inquit: *Deus qui habitare facit unanimes in domo.* Domus vero hæc, secundum allegoriam, Ecclesia per totos mundi cardines diffusa intelligitur. Hæretici namque et schismatici ab Ecclesiæ societate extranei, per contentionum argumenta, in mundo pullulantes, et, veluti horrenda zizaniorum semina in medio secundæ segetis sata, dominicam messem maculant. Sed hujusmodi altercationis opprobrium apostolica compescit buccina. *Qui vult, inquit, contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, nec Ecclesia Dei, quæ*